

BEŞİNCİ GÜNDEN ÖNCE AÇILAN ELEKTRONİK TEBLİGATIN TEBLİĞ TARİHİ

Date of Notification if the Electronic Notification is Opened before the Fifth Day

Zeynel Abidin AKSAKAL*

Geliş Tarihi: 10.03.2020 Kabul Tarihi: 04.06.2020

ÖZET

Tebliğat Kanunu'nda Ocak 2011'de yapılan değişiklik ile elektronik yolla tebliğat düzenlemesi getirilmiştir. E-tebliğatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı kabul edilmiştir. Tebliğatın yapılmış sayılacağı hallerde yasa koyucu itihla olmasa da muhatabı muttali saymaktadır. Posta ve Telgraf Teşkilatı'nın (PTT) Ulusal Elektronik Tebliğat Sistemi (UETS) altyapısı, muhatabın tebliğatı beşinci günden önce açtığını belgeleyebilmektedir. Bu noktada UETS'deki delil sistemi incelenmiş, beşinci günden önce veya sonra açılan e-tebliğat, kanuni karine veya varsayım bağlamında değerlendirilmiştir. Ayrıca yapılan e-tebliğatla ilgili sürenin başlangıcının ulaşma tarihine beş gün ekleyerek değil altı gün ekleyerek tayin edilmesi gerektiği ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: e-tebliğat, tebliğatın yapılmış sayılması, kanuni karine, varsayım, e-tebliğatta sürenin başlayacağı gün.

ABSTRACT

With the amendment made in the Notification Law in January 2011, electronic notification arrangement was made. It is regulated that the electronic notification will be deemed to be made at the end of the fifth day following the date when the notification reaches the electronic address of the addressee. In the cases where the notification will be deemed to be made, even there is no cognition, addressee will be deemed to be informed by the legislator. The NENS (National Electronic Notification System) infrastructure of PTO (Post and Telegraph Organization) can provide evidence when the addressee opens the notification before the fifth day. At this point, the evidence system of NENS was examined and the notification opened before or after the fifth day was evaluated within the context of the presumption of law or fiction of law. In addition, the start date of the e-notification period should be determined by adding six days to the moment of arrival, not five days.

Keywords: e-notification, be considered as notified, fifth day, presumption of law, fiction of law, the day to start of period at e-notification.

---

* T.C. Adalet Bakanlığı Cumhuriyet Savcısı Adayı, e-posta: sav.abidin@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8213-7454.

GİRİŞ

Tebligat hukuki işlemlerin, sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kişilere yetkili makam tarafından bildirilmesi ve bu bildirim belgelendirilmesidir¹. Tebligat işleminin bilgilendirme ve belgelendirme gayesi öne çıksa da dolaylı amacı hukukun güvenliğidir. Tebligatın muhataba zamanında ulaştırılması, muahataba savunma olanağı tanıyıp kendisinin dinlenilmesine zemin hazırlamaktadır. Bu yönüyle tebligat iddia ve savunma, hukuki dinlenilme ve adil yargılanma haklarıyla sıkı ilişki içindedir². Tebligat işlemlerinin daha masrafsız, basit şekilde ve kısa sürede yapılması usul ekonomisi ilkesine de hizmet eder. Zaman alan tebligat süreci ve kişilere fiziki tebligat yapılmasında yaşanan sorunlar ülkemizde yargılamaların uzamasının temel nedenlerindedir³.

Tebligat süreci ile harcanan zamandan ve emekten tasarruf edilmesi amacıyla 6099 Sayılı “*Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*” (6099 S. K.) ile elektronik yolla tebligat düzenlemesi getirilmiştir. Daha sonra 7101 Sayılı “*İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*” (7101 S. K.) ile kendilerine e-tebligatla tebligat yapılması zorunlu tutulanların kapsamı genişletilmiştir. Düzenlemelerden sonra 7201 Sayılı Tebligat Kanunu (Teb. K.) m. 7a/4’te “*Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.*” hükmü yer almıştır.

- ¹ **Acar, Ayşe Ece**, “*Elektronik Tebligat*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1, 2016, s. 160; **Akil, Cenk**, “*11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 101, 2012, s. 248; **Arslan, Mehmet/Biniş, Mine**, “*Türk Vergi Sisteminde Tebligat ve Elektronik Tebligat*”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, C. 14, S. 1, 2016, s. 301; **Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Üçüncü, Hilal S.**, Tebligat Hukuku, 2. Bası, Ankara 2019, s. 18; **Kurt-Konca, Nesibe**, “*Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 114, 2014, s. 240; **Küçük, Alper Tunga**, “*İcra ve İflâs Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1, 2016, s. 306; **Ruhi, Canan/Ruhi, Ahmet Cemal**, Tebligat Hukuku Bilgisi, 5. Bası, Ankara 2019, s. 13; **Tüzüner, Özlem**, “*Elektronik Tebligatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 4, 2011, s. 141; **Varol, Asaf/Baştürk, İhsan**, “*Hukuki ve Teknik Boyutuyla Elektronik Tebligat ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 1, 2015, s. 265; **Özbay, İbrahim**, “*6099 Sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler*”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 1-2, 2012, s. 115; **Özbay, İbrahim/Yardımcı, Taner Emre**, Tebligat Hukuku, 2. Bası, Ankara 2020, s. 16; Yargıtay HGK, E. 2011/11-554, K. 2011/684, T. 23.11.2011 (Lexpera).
- ² **Akkan, Mine**, “*Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, Medenî Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, C. 14, S. 39, 2018, s. 26; **Arslan/Biniş**, s. 314; **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 24 vd.; **Kurt-Konca**, s. 241; **Ruhi/Ruhi**, s.19; **Varol/Baştürk**, s. 266; **Yardımcı, Taner Emre**, “*Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 2019, s. 5-13; **Özbay**, s. 115; **Özbay/Yardımcı**, s. 17.
- ³ **Kurt-Konca**, s. 241; **Varol/Baştürk**, s. 267.

Çalışmada anılan beşinci günden önce tebligatın açıldığı durumda itibar edilecek tebliğ tarihi, *münhasıran* Tebligat Kanunu, bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelikler ile izlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ele alınmıştır. Kanuni düzenlemeler değerlendirilirken tarihi elemanlardan⁴ ilgili kanun değişikliğinin Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunda görüşüldüğü rapora ve TBMM Adalet Komisyonu tutanaklarına değinilmiştir. Tebligatın bilgilendirme ve belgelendirme fonksiyonları bağlamında e-tebligatın değerlendirilmesinde delil kaydı, işlem kaydı ve zaman damgası enstrümanlarından yararlanılmıştır. “*Tebliğ edilmiş sayılır*” ifadesinin hukuki nitelendirilmesi hususunda karine ve varsayım kavramlarına başvurulmuştur. Nihayetinde yargı yorumu bağlamında yüksek mahkemelerin ulaşma tarihine mi öğrenme tarihine mi itibar ettiği incelenmiştir. Kimi kararlarda tayin edilen sürelerin *madde gerekçesine göre* 1 gün eksik hesaplandığı saptanmış, sürelerin madde gerekçesindeki örneklendirmeye göre tayini hususuna değinilmiştir.

I. E-TEBLİGATA İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE TEBLİGATIN UNSURLARI AÇISINDAN E-TEBLİGAT

A. E-Tebliğatla İlgili Kanuni Düzenlemeler

Bilişim ve enformasyon teknolojilerinin ilerlemesiyle birlikte e-devlet uygulamalarının her geçen gün uygulama alanı artmaktadır⁵. Adalet Bakanlığınca da Yargı Reformu çerçevesinde adalet hizmetlerinin elektronik ortamda sunulması, bilgi ve belgelerin daha kısa sürede temini, zaman ve emek kaybının önüne geçilmesi amacıyla Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) 2000 yılında hayata geçirilmiştir. Buna paralel şekilde 23 Temmuz 2004 tarihinde 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu yürürlüğe girmiş⁶, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1525. maddesi uyarınca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından düzenlenen Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 25 Ağustos 2011 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

E-devlet uygulamalarının bir tezahürü olan e-tebligat, 6099 S. K.’nın Tebligat Kanunu’nu değiştirmesiyle mevzuatımızda yerini almıştır. Anılan düzenleme ile e-tebligat zorunluluk olarak değil, kullanmak isteyenler için kolaylık ve

---

⁴ Kanunun yorumlanmasında kullanılan temel yorum araçlarından tarihi elemanlar, hukuk normunun konuluş tarihine dair kanun koyucunun iradesini yansıtır. Kanunun hazırlık çalışmalarına düzenlemenin gerekçesi, tasarılar, teklifler, raporlar, komisyon ve mecliste yapılan tartışmalar örnek olarak verilebilir. Bu çalışmalar, hükmün konulması ile güdülen amacın ortaya çıkmasına hizmet eder. bkz. **Antalya, O. Gökhan/Topuz, Murat**, Medeni Hukuk (Giriş – Kavramlar – Başlangıç Hükümleri), C. 1, 3. Bası, Ankara 2019, s. 412.

⁵ **Arslan/Biniş**, s. 305.

⁶ **Özbay**, s. 116.

imkân olarak öngörülmüş ve fakat sermaye şirketlerine⁷ yapılacak tebligatın elektronik yolla olması zorunluluğu getirilmiştir. 6099 S. K. 19 Ocak 2011'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş; anılan Kanunun, e-tebligatı düzenleyen 2. maddesi bir yıl sonra (19 Ocak 2012'de), sermaye şirketlerine tebligatın e-tebligatla yapılması zorunluluğunu getiren fıkrası ise iki yıl sonra (19 Ocak 2013'te) yürürlüğe girmiştir.

6099 Sayılı Kanun'un hükümet tasarısında⁸ e-tebligatın muhatabın adresine ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılacağı düzenlenmiş, üç günlük sürenin kısa olması ve tebellüğ edenler açısından sorunlara yol açmaması bakımından beş gün olarak değiştirildiği TBMM Adalet Komisyonunca yayımlanan raporda⁹ belirtilmiştir. TBMM'nin ilgili değişikliği görüşüp kabul ettiği oturumda, tebligatın yapılmış sayılacağı tarihle ilgili *ulaşma tarihine mi öğrenme tarihine mi* itibar edileceği konusunda Adalet Komisyonundaki görüşmelerde fikir birliğine varılamadığı dile getirilmiştir¹⁰.

⁷ Uygulamada sermaye şirketlerinin neler olduğu konusunda ortaya çıkabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amacıyla madde metninde bu şirketlerin (anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit) tahdidi şekilde sayıldığı ifade edilmişse de bu çalışmada "sermaye şirketleri" ifadesi kullanılmıştır, bkz. (<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss474.pdf> s.17, Erişim Tarihi 17.5.2020).

⁸ Tebligat Kanunu ile Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (<https://www.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0742.pdf> s. 2, Erişim Tarihi: 17.5.2020).

⁹ "Aynı maddenin dördüncü fıkrasında geçen 'üçüncü günün' ibaresi, sürenin kısa olması ve tebellüğ edenler açısından sorunlara yol açmaması bakımından 'beşinci günün' olarak değiştirilmiştir.", bkz. (<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss474.pdf> s. 17, Erişim Tarihi: 17.5.2020).

¹⁰ Ali İhsan Köktürk'ün TBMM konuşması: "Değerli milletvekilleri, elektronik yolla yapılan tebligatta tebligatın ulaşma anının ve tarihinin belirlenmesinde de problem yaşanabileceği kaygısı, başta Türkiye Barolar Birliği temsilcisi ve Ankara Barosu olmak üzere pek çok kurum temsilcisi tarafından dile getirilmiştir. Diğer taraftan, tasarının ilgili maddesine bakıldığında 'Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik posta adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.' ifadesinden anlaşılabilir, bu düzenlemeyle muhatabın öğrenme zamanının değil, posta adresine ulaşma zamanının esas alınmasıdır. Bu durum, Adalet Komisyonunda tartışılmıştır. Hatta Adalet Komisyonu Başkanımız Sayın Ahmet İyimaya, Komisyon tutanaklarına yansıyan konuşmasında -aynen okuyorum bu ifadeyi- 'Elektronik postayı açmadıysa sayılmıyor. Erişim yetmiyor. Ben okudum. Zaten onu da içtihatla hallederiz, tebligat geçersiz olur.' diyor. Yani öğrenme anını esas alan ifadeleri bunlar Adalet Komisyonu Başkanımızın. Dolayısıyla, Profesör Muhammet Özkes'in ifadesine baktığımızda da madde metnini çok daha farklı yorumladığını görüyoruz. Yani, Adalet Komisyonu tutanaklarına bakıldığında, kanun metninin düzenlemesinin tersine, ulaşma anının mı, öğrenme anının mı esas alınacağına Komisyon Başkanımız ve tasarımı hazırlayan Profesör ve Komisyon üyeleri tarafından farklı yorumlandığı gibi bir olgu karşımıza çıkıyor. Yani, bu da tasarının aslında olgunlaşmadan, bir hukuki mantık birlikteliği sağlanmadan Türkiye Büyük Millet Meclisine getirildiğine çok açık bir kanıt oluşturuyor. Değerli arkadaşlar, bu tartışmalara kısaca değinmemin nedeni, elektronik postada sürenin başlaması için kanunun yazılı metninin aksine, sürenin başlamasında

TBMM Adalet Komisyonunun değişikliği görüştüğü oturumun tutanağında ulaşma tarihi ile öğrenme tarihinin teati edildiği kısımlar ve neden beş gün ile sınırlandırıldığı kısımlar¹¹ incelendiğinde çalışma konusu hususunun

öğrenme anının mı, yoksa ulaşma anının mı esas alınacağı konusunda ciddi bir kafa karışıklığı bulunduğunu ortaya koymak içindir.”. Bkz. (https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g_sd.birlesim_baslangic?P4=20835&P5=B&PAGE1=60&PAGE2=62 s. 60-62, Erişim Tarihi: 17.5.2020).

- ¹¹ TBMM Adalet Komisyonunda 6099 S. K.’nın görüşüldüğü 20.01.2010 tarihli oturumun tutanağı, s. 5 “**TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Bir süre koyuyoruz ister aç ister açma, üç gün sonra yapılmış sayılıyor. BAŞKAN – Sayılmıyor, sayılmıyor. Açmadıysa sayılmıyor, erişim yetmiyor. Ben okudum diyor. Zaten, onu içtihatla da hallederiz, tebligat geçersiz olur. TURGUT DİBEK (Kırklareli) – Öğrenme yok bu maddede Başkanım. Bu maddede ulaşma olayı var, öğrenme yok.**” s. 5 “**MEHMET EMİN EKMEK (Batman) – Başkanım, yapılacak bütün mevzuat çalışmalarının yasaya uyumlu olması şart olacaktır, yasayı aşan bir yorumla yönetmeliği düzenleyemeyeceklerdir. Şimdi, burada yasada açık bir şekilde deniyor ki: “Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılır.” O zaman, bizim bu cümlede “Muhatabın söz konusu e-postayı okuduğu tespit edildikten sonraki üç gün.” dememiz lazım. ... Ama okuduğu tarihten itibaren diye düzeltmemiz lazım Başkanım**” s. 7 “**PROF. MUHAMMET ÖZEKES – Bir başka husus, ulaşıp ulaşmama meselesi. O tarihte, tabii posta teşkilatından gelen başka arkadaşlar da vardı, onlardan da bilgi aldık. Tek tek bu posta kutusuna düştüğü an, açıldığı an, açılıp açılmadığı an, saat ve dakika olarak gösterilebiliyor. ... Ulaşma anını esas aldık. Onun sebebi de şuydu: Şöyle düşünün, size tebligat yapıldı, evde yoksunuz, kapıya ilmühaber yapıştırılıyor ve muhtara bırakılıyor. Şunu diyebilir misiniz: Bana on beş gün sonra bu yapılmış sayılsın. Hayır, kanunun öngördüğü, bir posta kutunuz var ise onu en azından kanun koyucu sizin kontrol edeceğinizi kabul etmiş. ... Üç günlük makul süre öngörölmüş durumda...”** s. 8-9 “**HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) - Değerli arkadaşlarım, benim kafamı karıştıran bir husus var burada. Arkadaşlarımız dediler ki: “Bu muhatabına ulaştığı andan itibaren üç gün geçtikten sonra kendisi tarafından alınmış kabul edilir.” Ama bir taraftan da “Bu elektronik postayı açtığı takdirde, açtığı andan itibaren üç gün içerisinde buna ulaştığı kabul edilsin, doğrusu budur.”** şeklinde bir söylenti oldu. Normal olarak, üç gün içinde herkesin bu elektronik postasını açtığını kabul ediyoruz, **ama istisna olarak da ya üç gün hiç uğramadıysa veya bir işi çıktıysa, bir haftalığına başka bir yere gittiysa, bakamadıysa... Bunlar istisna. Bunu kabul ediyoruz. Ama mademki istisnayı da görüştüğümüze göre, başka türlü de değerlendirebiliriz bunu. Kendisine bir tebligat geleceğini düşünen kimse, bu tebligatı ısrarla, bilerek bir ay, iki ay süreyle açmayabilir. Eğer açtığı tarihi esas alacak olursak, bu takdirde, yerine göre iki ay, bir ay tebligatı kendisine ulaştıramayız. O zaman, bundan beklenen maksat da hasıl olmaz. Bunu da hesaba kattığımız takdirde, mutlak surette açtığı tarihte değil de oraya ulaştığı tarihten itibaren bir gün koyalım, gerekirse buna beş gün diyelim, anlarım ama...”** s. 9-10 “**HALİL ÜNLÜTEPE (Devamlı) – Bir üç gün olayında ciddi bir tartışma... Öğrenme mi kayda düşme mi? Önemli olan öğrenmedir. Tebligat nedir? Tebliğ edeceksiniz. Onun bilgisayar ortamına düşmesi yeterli mi? Tebliği gerekir. Öğrenmesi, okuması, ondan bilgi sahibi olması gerekir. Yani bunlarda eksikliklerimiz olduğu kanaatindeyim.”** s. 11 “**MUSTAFA HAMARAT (Ordu) – Sayın Ekmen’in önergesine de katılmıyorum. Eğer açma, postayı okuma şartına bağlıysak, kötü niyetliler hiç açmayabilir, bir ay, iki ay açmaz, süre başlamaz. Bir de biraz önce Cengiz Bey’in bahsettiği gibi, Tebligat Kanunu’nun maksadı ilgiliye ulaştırmak. Ulaştıktan sonra süre koymanın bir anlamı yok. Yani ulaşmışsa, zaten ondan sonra normal süreler başlıyor. Yani ben diyelim ki yurt dışında öğrendim, öğrendikten sonra zaten sürem var,**

tartışıldığı, ancak komisyondaki üyelerin bir fikir birliğine, uzlaşuya varamadığı görülmüştür. Ancak tasarının hazırlık çalışmalarında yer alan üyenin ve ilgili alt komisyonlarda çalışan üyenin yorumlarından bu düzenleme ile öğrenme tarihine değer atfedilmediği, **ulaşma tarihinin esas alındığı anlaşılmıştır**. Madde gerekçesi¹² incelendiğinde de çalışma konusuna değinilmediği görülmüştür. Öte yandan tasarıdaki ‘üçüncü gün’ ifadesi ‘beşinci gün’ olarak değiştirilse de madde gerekçesi bu yönde güncellenmemiştir. Gerekçeyi buna göre yorumlamak gerekecektir, bu husus üzerinde çalışmanın son başlığında süre tayini kısmında durulacaktır.

*on beş gün, yirmi gün konusuna göre. Burada üç gün süre, Hocamızın da bahsettiği gibi, isteyerek tebligat adresi bildirmiş olan kişinin üç gün içerisinde bunu açacağı veya açması gerektiği, madem bu teknolojiden, hızdın bu kadar yararlanmak istiyor, o zaman açması gerektiği düşünülerek konmuş bir süredir. Bence makuldür. Ben maddenin olduğu gibi kalması taraftarıyım.” s. 12 “NOTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ HAKKI DİNÇ - Değerli Başkanım, bu kanunun hazırlanması sırasında alt komisyonda ben de çalışmıştım. **Bizim bu Tebligat Yasamızın temelinde, muhataba bizzat tebliğ evrakının ulaşması diye bir sistem benimsenmemiştir. Kural, muhatabın kendisine yapılmasıdır, ancak bunun imkânsız olması hâlinde, bu yasanın diğer maddelerinde de değiştirilmesi düşünülmeyen diğer maddelerinde hükümler vardır.** BAŞKAN – Öğrenilmiş sayılma diyor. NOTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ HAKKI DİNÇ – Örneğin 20’nci madde. 13, 14, 15, 18’inci maddede yazılı şahıslar kendilerine yapılacak kimsenin muvakkaten başka yere gittiğini belirtmişse, onun yerini alacak kimselere tebligat yapılabilir. 21’inci madde, adreste bulunmama hâlinde, tebliğ olunacak şahsa, keyfiyete haber verilmesi de mümkün oldukça en yakın komşulardan birine, varsa yönetici ve kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih tebliğ tarihidir, muhatap haberdar olsun, olmasın. 35’inci maddemiz vardır. Orada da diyor ki... BAŞKAN – Biliniyor bunlar yani buna biz “öğrenme karineleri” diyoruz. Hakkı Bey, biliyoruz bunları. NOTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ HAKKI DİNÇ – Başkanım, **daha önce kendisine tebligat yapılmış olan kişi adres değişikliğini bildirmemişse, eski bildirdiği kapıya, iki numaralı örnek yapıştırılır. Yapıştırıldığı tarihte tebliğ yapılmış sayılır. İlanen tebligat, ulaşsın, öğrensin öğrenmesin, tebligat yapılmış sayılır. İşte, bu düşünce altında bu madde düzenlenirken “Kendi bildirdiği adrese, elektronik adrese düştüğü andan itibaren, onu takip eden en geç üç gün içerisinde öğrenmiş kabul edilir ve tebligat yapılmış sayılır.” düşüncesiyle düzenlendi...”***

¹² 7201 S. Teb. K. m. 7/a gerekçesi: “... Maddenin dördüncü fıkrasında, elektronik yolla tebligatın ne zaman yapılmış sayılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, e-tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen üçüncü günün sonunda yapılmış sayılacaktır. Her ne kadar (sermaye şirketleri dışında) e-tebligatın ihtiyarî olması esasî kabul edilmişse de kişilerin fizikî ortamda bulunmayan elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve kendileri izin vermedikçe onların yerine bir başkasının da bu adrese ulaşması söz konusu olamayacağından, üç günlük süre öngörülmüştür. Bu şekilde üç gün sonra tebligat yapılmış sayılsa da bu usûl, klasik tebligata göre yine de hızlı olacaktır. Burada hesaplama bakımından, elektronik yolla tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarih dikkate alınmaksızın, bu tarihi takip eden üçüncü günün sonunda tebligat yapılmış sayılacaktır. Örneğin, elektronik posta 1/12/2009 tarihinde elektronik posta kutusuna ulaşmışsa, bugün hesaba katılmayacak, bugünü takip eden üçüncü günün sonunda, 4/12/2009 tarihi bittiğinde tebligat yapılmış sayılacaktır. Dolayısıyla süre 5/12/2009’da işlemeye başlayacaktır...”

6099 S. K. m. 12 ile değiştirilen Tebligat Kanunu'nun 60. maddesi ile Tebligat Kanunu'nun uygulanmasına dair yönetmeliğin Adalet Bakanlığınca düzenleneceği belirtilmiştir. Bu dayanakla çıkarılan Yönetmeliğin¹³ 12. maddesinde tebligatın elektronik yolla yapılabileceği, e-tebligata ilişkin usul ve esasların buna ilişkin yönetmelikle düzenleneceği düzenlenmiştir. Akabinde Teb. K. m. 7/a uyarınca şu an mülga olan Elektronik Tebligat Yönetmeliği¹⁴ (eETY) çıkarılmıştır.

7101 S. K.'nın¹⁵ 48. maddesi¹⁶ ile e-tebligatı düzenleyen Teb. K. m. 7/a hükmü değiştirilmiştir. Değişiklik ile kendilerine tebligatın e-tebligatla yapılması zorunlu tutulanların kapsamı genişletilmiş ve özellikle baro levhasına yazılı avukatların bu kapsama alınmasıyla 2017 verileri itibarıyla yaklaşık 40 milyon tebligatın 28 milyonunun elektronik ortamda yapılacağı öngörülmüştür¹⁷. Düzenlemenin anılan 48. maddesinin 1 Ocak 2019'da yürürlüğe gireceği belirtilmiştir (7101 S. K. m. 66/1-a). Bu değişikliğe koşut şekilde güncellenen ETY¹⁸ yayımlanarak önceki yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. E-tebligatta tebliğ tarihi hususunda yönetmelikler de kanun hükümlerini tekrarla yetindigiinden (eETY m. 9/3, ETY m. 9/6) çalışma konusu hakkında bu enstrümanlardan yararlanılamamıştır.

---

¹³ Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik, RG. T. 25.1.2012, S. 28184.

¹⁴ Elektronik Tebligat Yönetmeliği, RG. T. 19.1.2013, S. 28533.

¹⁵ RG. T. 15.3.2018, S. 30361.

¹⁶ Bkz. 7101 Sayılı Kanun m. 48: "... 'MADDE 7/a- Aşağıda belirtilen gerçek ve tüzel kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.

1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar.

2. 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idareler.

3. Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları.

4. Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri.

5. Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar.

6. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları.

7. Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri.

8. Noterler.

9. Baro levhasına yazılı avukatlar.

10. Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler.

11. İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birim. ...".

¹⁷ "Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" genel gerekçesi için bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d26/1/1-0913.pdf> s. 20, Erişim Tarihi: 17.5.2020).

¹⁸ Elektronik Tebligat Yönetmeliği, RG. T. 6.12.2018, S. 30617.

B. Bilgilendirme ve Belgelendirme Unsurlarına Göre E-Tebligatın Yapılmış Sayılması

Muhatabının bilgilendirilmesini ve bu bildirim belgelendirilmesini sağlayan tebligatın iki¹⁹ kurucu fonksiyonundan *bilgilendirme* maddi yönünü, *belgelendirme* şekli yönünü oluşturur²⁰. Her ne yolla olursa olsun tebligat, bu fonksiyonları sağladığı ölçüde başarılıdır ve bu unsurlardan birinin olmayışı tebligatın yokluğunu sonuçlar²¹. Muhatabın bilgilendirildiğinin belgelendirilmesiyle geçerli bir tebligat işleminden bahsedilebilir.

Bilgilendirme unsuru güvenli elektronik imza ile imzalanan evrakın muhataba PTT tarafından elektronik ortamda, zaman damgasıyla ilişkilendirerek güvenli şekilde iletilmesiyle gerçekleşmektedir. Klasik yolla tebligata kıyasla muhatabı daha ayrıntılı bilgilendirme olanağı bulunmaktadır²². E-tebligatın muhatabın adresine her zaman iletilebileceği, iletilen e-tebligat üzerine muhataba (ETY m. 10/1 ve 2 uyarınca telefon numarası ve e-mail adresi bildirmişse) ayrıca bir bildirimde bulunulması da mümkündür. Ne var ki ETY m. 10/3 uyarınca bu bildirimlerin geç yapılmış olması veya yapılamaması tebligatın geçersizliğine yol açmayacaktır.

E-tebligatta tebligatın yapılmış sayılmasıyla ilgili çekinceler ve ortaya çıkabilecek problemler bilgilendirme unsurunun çekinceye yer bırakmayacak şekilde işleyip işlemeyeceğinden kaynaklanmaktadır. Tebligatın üçüncü unsuru olarak 'teslim'in kabul edilmesi durumunda teslimin de gerçekleşmeyeceği durumlar düşünülebilir²³. Muhatabın haklı görülebilecek bir mazereti sebebiyle elektronik adresine (e-adres) erişim olanağı bulamadığı durumlarda, örneğin muhatabın kaza geçirdiği veya bilincini kaybettiği ve haftalar sonra e-adresine eriştiği hallerde, muhatap ancak ilgili muhakeme kanunu (HMK m. 95 vd. veya CMK m. 40 vd.) hükümleriyle eski hale getirme kurumlarını işletebilecektir. Ancak idari yargılama usulünde sürelerin elde olmayan sebeplerle kaçırılması hali için eski hale getirme kurumunun işletilip işletilemeyeceği tartışmalı olduğundan²⁴ hak kaybına uğranabilecektir. Muhatap ETY m. 21/1-c uyarınca

¹⁹ Ayrıca üçüncü fonksiyon olarak teslim fonksiyonunu kabul eden yazarlar için bkz. **Tüzüner**, s. 142; **Varol/Baştürk**, s. 267.

²⁰ **Acar**, s. 160; **Akkan**, s. 34; **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s.78-79; **Kurt-Konca**, s. 240; **Küçük**, s. 306; **Özbay/Yardımcı**, s. 16; Yargıtay HGK, E. 2009/9-52, K. 2009/105, T. 4.3.2009 (Lexpera).

²¹ **Acar**, s. 167; **Özbay/Yardımcı**, s. 16; **Tüzüner**, s. 150.

²² **Tüzüner**, s. 153.

²³ Teslim gerçekleşmediğinde bilgilendirmenin de gerçekleşmeyeceği, bu iki fonksiyonun birbirine sıkı suretle bağlı olduğu hakkında bkz. **Tüzüner**, s. 151.

²⁴ 2577 S. K. (İYUK) m. 31/1'de eski hale getirme kurumu sayılmadığından HMK m. 95-101 hükümlerinin idari yargılama usulünde uygulanamayacağı kabul edilmektedir, bkz. **Usta-Ünlü, Meltem**, Medeni Usul Hukuku'nda Eski Hale Getirme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018, s. 80; aynı

elektronik adresine erişim bilgilerini üçüncü kişilerle *paylaşmama* yükümlülüğü karşısında idari yargıda hak kaybıyla karşılaşabilecektir.

Belgelendirme unsuru, e-tebligatın güçlü tarafıdır. Kanunun hazırlık çalışmaları sırasında dile getirildiği gibi²⁵ e-tebligatın “*UETS tarafından teslim alındığına/muhatabın adresine ulaştığına/okunduğuna/usulen tebliğ edilmiş sayıldığına*” dair *delil kayıtları* üretilmektedir (ETY m. 3/1-b) ve bu kayıtlar otuz yıl süreyle saklanmaktadır (ETY m. 15/1-ç). Delil kayıtları talep halinde yetkili mercilere elektronik ortamda sunulmaktadır (ETY m. 15/3). Ayrıca e-tebligat hizmeti sırasında meydana gelen tüm bilişim sistemi işlemleri de işlem kaydı adı altında tutulmakta (ETY m. 3/1-g), bu işlem kayıtları da on yıl süreyle saklanmaktadır. (ETY m. 15/1-a, b, c). Güvenlik konusunda da çeşitli önlemler alınmış olan sistemde merci e-tebligatı oluşturduğunda o andaki özet bilgisi alınarak bir üst yazı şeklinde e-tebligata işlenmekte, merci tarafından e-tebligat UETS’ye gönderildiğinde UETS’ye ulaşan e-tebligatın özet bilgisi tekrar çıkarılarak mercinin ürettiği özet bilgisiyle karşılaştırılmakta; bu değerlerin birbirini tutmaması veya gönderilen/alınan e-tebligatların boyutlarının farklı olması durumunda UETS tarafından gönderi kabul edilmemekte ve muhataba hiç gönderilmemektedir. Bu durumda son kullanıcı olan muhatabın karşılaşmadığı “Tebliğat kabul edilmedi” delili oluşturulmaktadır.

E-tebligat mesajı zaman damgasıyla ilişkilendirilerek muhatabın e-adresine ulaştırılmaktadır (ETY m. 9/2). Zaman damgası ise verinin üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı ve/veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla elektronik imzayla doğrulanan kaydı ifade eder (ETY m. 3/1-j atfıyla 5070 S. K. m. 3/1-h).

ETY m. 25 uyarınca düzenlenen *Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar’a* (Bkz. <https://e-tebligat.uyap.gov.tr/#nasil>, Erişim Tarihi 17.5.2020) göre deliller ayrıntılı olarak üretilmektedir²⁶. Bu delillerden bu çalışma açısından önemine binaen “Tebliğat okundu”

---

doğrultudaki kararlar için bkz. Danıştay 4. Daire, E. 1998/1954, K. 1998/4715, T. 3.12.1998; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E. 2010/3538, K. 2011/1, T. 2.1.2011 (Sinerji). Doktrinde aksi görüşte olan, idari yargılama usulünde elde olmayan sebeplerle kaçırılan süre için eski hale getirme kurumuna başvurulabileceğini, eski hale getirme kurumunun idari yargılamanın uygulama alanına dahil edilmesinde bir sakınca olmadığını savunan görüşler için bkz. **Usta-Ünlü**, s. 81.

²⁵ 6099 S. K.’nın görüşüldüğü TBMM Adalet Komisyonu Tutanağı: “... *Ptt Genel Müdürlüğü Teknik İşler ve Otomasyon Dairesi Başkanı İbrahim Barutçu – Açıp okuduğunu da tespit edeceğiz. Kesin olarak ve zaman damgasıyla, resmî olarak.*”

²⁶ “Tebliğat kabul edildi / Tebligat kabul edilmedi / Tebligat teslim edildi / Tebligat teslim edilmedi / Tebligat okundu / Tebligat okundu kabul edildi / Tebligat hesabı aktif edildi / Tebligat hesabı pasif edildi” şeklinde delil kayıtları oluşturulmaktadır, bkz. “*Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi ile İlgili Teknik Kriterlere İlişkin Usul ve Esaslar*” (<https://e-tebligat.uyap.gov.tr/#nasil> Erişim Tarihi: 17.5.2020).

(Tebliğatın açıldığı) ve “Tebliğat okundu kabul edildi” (Tebliğat belirlenen sürede açılmadığından okunduğunun kabul edildiği) delilleri üzerinde durulacaktır.

E-tebliğat sisteminde teknik anlamda 4 delil tipi, hukuki anlamda 8 delil tipi vardır. “Tebliğat okundu / Tebliğat okundu kabul edildi” delil tipleri *teknik anlamda* aynı delil tipine tekabül etmekte (<TEBEvidenceType>), her ikisi de “TebliğatKabulEdildi” (<RetrievalNonRetrievalByRecipient>) iskeletini kullanmaktadır. Beşinci günden önce e-tebliğat açılırsa “OkunmaZamanı” elemanına günSaat değeri işlenmektedir. Bu “OkunmaZamanı” elemanı boşsa “Tebliğat okundu kabul edildi”; boş değil günSaat değeri varsa “Tebliğat okundu” deliline tekabül etmektedir.

Eleman	Zorunlu	Adet	Alabileceği değerler / açıklamalar
ReadTime	Duruma Göre	1	EventCode değeri RetrievalExpiration ise boş bırakılmalıdır. EventCode değeri Retrieval ise okunma zamanı xs:dateTime tipinde girilmelidir.
İZAHİ			
Okunma-Zamanı			OlayKodu(OkunmaZamanaşımı) ise boş bırakılmalı. OlayKodu(Okundu) ise okunduğu zaman günSaat girilmelidir.

Tablonun izahı kısaca şu şekildedir. Muhatap, beşinci günden önce tebliğatı açarsa açtığı gün ve saat tebliğata delil olarak işlenmektedir. Ancak beş gün boyunca e-tebliğat açılmamışsa, altıncı günde de açılırsa kırkıncı günde de açılırsa açıldığı gün ve saat delil olarak *işlenmemektedir*.

Çalışmanın sistematığı gereği bu kısımda ele alınan bu delilin üzerinde “Karine – Varsayım” kısmında durulacaktır. “Beşinci günden sonra açılan e-tebliğatın açıldığına tespit edilip edilemediği”, bir vakia olarak II.B kısmında “Bilinen vakia – Bilinmeyen vakia” minvalinde değerlendirilecektir.

Delil kayıtları e-tebliğat iletisi tamamen ulaştığında üretilmektedir (ETY m. 9/4). Muhatapın UETS ekranında üç adet görünen delillerin (ulaşma tarihi/okunma tarihi/tebliğ edilmiş sayılacağı tarih) esasında detaylı bir şekilde kurgulandığı görülmektedir. Öte yandan delil kaydının bir şekilde oluşturulmaması veya mevcut olmaması e-tebliğatın yokluğuna yol açacaktır, zira belgelendirme unsuru gerçekleşmemiş olacaktır²⁷. Bu delil kayıtları

²⁷ Yardımcı, s. 25.

ETY m. 14 uyarınca *kesin delildir*, kesin delil ifadesi HMK m. 204'e göre anlamlandırılmalıdır²⁸.

II. ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILMIŞ SAYILMASINA DAİR HÜKMÜN HUKUKİ NİTELİĞİ

A. Karine ve Varsayım Kavramları

Karine belirli bir maddi vakıadan belirli olmayan bir maddi vakıa için çıkarılan sonuçtur²⁹. Karineler, fiili karineler ve kanuni karineler olarak ikiye ayrılırken³⁰ kanuni karineler bir olaydan belli olmayan bir olay için *kanun tarafından* çıkarılan sonucu ifade eder³¹. Kanuni karineler kanunlarımızda genellikle "*farzolunur, sayılır, asıldır, addolunur, cevaz verilir*" şeklinde ifade edilmiştir³². Anılan ifadelerin salt bu şekilde kaleme alınması ifadenin karine olduğu anlamına gelmeyebilir; ilgili normun varsayım (fiksiyon, faraziye gibi terimler de kullanılmaktadır³³), yorum kuralı veya ispat yükü normu olduğuna da işaret edebilir. Örneğin Türk Medeni Kanunu m. 285/1'e göre babalık karinesinin temeli *çocuğun evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesini müteakip üç yüz gün içinde doğmasıdır*, babalık karinesinin sonucu ise *çocuk ile baba arasında soybağının kurulmasıdır*.

Varsayım ise belirli bir vakıaya bağlanan hukuki sonucu, başkaca belirli bir vakıaya bağlayan ve hukuki sonuç bakımından iki olayı birbirine eş gören hukuk kuralıdır. Örneğin İcra ve İflas Kanunu m. 278'e göre *bağışlamalar tasarrufun iptali davasına konudurlar*; bazı tasarruflar da aslında bağışlama olmamasına rağmen bağışlama gibi kabul edilip iptale tabi tutulmuşlardır³⁴.

Kanuni karinede belirli bir vakıadan belirsiz olan başka bir sonuç çıkarılmakta iken, varsayımda belirli iki ayrı maddi vakıa vardır, birine bağlanan sonuç diğerine de uygulanır. Kanuni karine ispat yükü normudur, varsayım ispat yükü sorunu için düzenlenmemiş olup kanun koyucunun yasa yapım tekniğinin bir şeklidir³⁵. Öğretide yazarların önemli bir kısmı adi kanuni karine

---

²⁸ Yardımcı, s. 29.

²⁹ **Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim**, Medenî Usul Hukuku, Ankara 2019, s. 245; **Umar, Bilge/Yılmaz, Ejder**, İspat Yükü, 2. Bası, İstanbul 1980, s. 165; **Çelik, Ferhat**, Boşanma Davalarında İspat ve Deliller, Ankara 2019, s. 69; **Özbay, İbrahim/Çelik, Ferhat**, "*Boşanma Davalarında İspat Yükü ve Karineler*", Yargıtay Dergisi, C. 44, S. 1, 2018, s. 26.

³⁰ **Topuz, Gökçen**, Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat, Ankara 2012, s. 55 vd.

³¹ **Atalı/Ermenek**, s. 246; **Umar/Yılmaz**, s. 172.

³² **Karafakih, İsmail Hakkı**, "*Vasitalı Deliller*", Ord. Prof. Sabri Şakir Ansay'ın Hatırasına Armağan, Ankara 1964, s. 178; **Karakaş, Fatma Tülay**, "*Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 62, S. 3, 2013, s. 734.

³³ **Çelik**, s. 71.

³⁴ **Çelik**, s. 71; **Özbay/Çelik**, s. 28.

³⁵ **Çelik**, s. 71 vd.

ile kesin kanuni karine ayırımı reddetmekte, kanuni karine olarak sadece adi karineleri kabul etmektedirler ve bu görüştekilere göre kesin kanuni karineler ile varsayımlar eşitir³⁶. Varsayım ve kesin karine arasında ispat konusunda uygulama açısından farklılık bulunmamaktadır³⁷, her ikisine karşı da aksini ispat faaliyeti yürütülemeyecektir.

B. E-Tebligatın Yapılmış Sayılması Hükmünün Değerlendirmesi

Tebligat Kanunu'nda ıttıla gerçekleşmese de tebligatın yapılmış sayılacağı hükümler mevcuttur³⁸. Bu hükümler TBMM Adalet Komisyonundaki görüşmelerde 'öğrenme karineleri' olarak zikredilmiştir³⁹.

Teb. K. m. 7a/4 hükmünde "e-tebligatın muhatabın adresine ulaşması" vakasına "tebligatın yapıldığı" hukuki sonucu bağlanmıştır. Bu noktada muhatabın e-tebligatı *beşinci günden önce ve sonra* açmasına göre bir ayırım yapılabilir. Zira çalışmanın I.B kısmında açıklandığı üzere e-tebligat beşinci günden önce açıldığında 'okunma zamanı' işlenmekte; beşinci günden sonra açıldığında 'okunma zamanı' *işlenmemektedir*.

Beşinci günden önce açılan e-tebligatta tebligatın açıldığı bilinmektedir. Kanuni karinede *belirli bir vakıadan belirsiz olan başka bir sonuç* çıkarıldığından bu durum ancak varsayım kapsamında değerlendirilebilir. Zira varsayım vakıaların ikisi de belirli olduğunda uygulanabilir; *tebligatın ulaştığı vakıası* ile *tebligatın açıldığı vakıası* belirlidir.

Beşinci günden önce açılan e-tebligatta sürelerin tebligatın açıldığı tarihten başlatılması gerektiği yönünde görüşler mevcutsa da⁴⁰ aksi yöndeki görüşe⁴¹ katlıyoruz. E-tebligat anılan beşinci günden önce açılrsa da beşinci günün sonunda süreler başlatılmalıdır. Zira varsayım içeren hukuk kuralında hayatın

³⁶ **Karakaş**, s. 737; Oğuzman ve Barlas da 'fiksiyon' ifadesini kanuni faraziye şeklinde kullanmış, kanuni faraziyenin 'kanuni kesin karine', 'kesin yasal karine' ve 'kesin karine' şeklinde de kullanıldığına değinmiştir, bkz. **Oğuzman, M. Kemal/Barlas, Nami**, Medeni Hukuk, İstanbul 2016, s. 342.

³⁷ **Umar/Yılmaz**, s. 169.

³⁸ Teb. K. m. 7/a, 20, 21/1, 21/2, 25a/4, 31, 35/2 ve 3, Ek Madde 1.

³⁹ TBMM Adalet Komisyonunun 20.01.2010 tarihli tutanağı, s. 1 "NOTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ HAKKI DİNÇ – 21'inci madde, adreste bulunmama hâlinde, tebliğ olunacak şahsa, keyfiyete haber verilmesi de mümkün oldukça en yakın komşulardan birine, varsa yönetici ve kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştirıldığı tarih tebliğ tarihidir, muhatap haberdar olsun, olmasın. 35'inci maddemiz vardır. Orada da diyor ki... BAŞKAN – Biliniyor bunlar yani buna biz 'öğrenme karineleri' diyoruz."

⁴⁰ **Özbay/Yardımcı**, s. 34; **Yardımcı**, s. 27.

⁴¹ E-tebligat açılrsa da açılmasa da belirlenen süre sonunda sürelerin başlaması gerektiği ile ilgili görüş için bkz. **Akkan**, s. 81, Akkan tarafından bu görüş şu çekinceyle ileri sürülmüştür: "Ancak elbette muhatabın, tebligatı öğrenme tarihi ile tebligatın yapılmış sayıldığı tarih arasında geçen sürede, karşı tarafın haklarını zarara uğratan işlemler yapması durumunda, muhatabın kötünüyeti ispat edilerek bu yapılan işlemlere, ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde karşı konulması mümkün olmalıdır."

olağan akışına uygunluk her zaman söz konusu olmasa da kanun koyucu istediği sonucun⁴² uygulanmasını istemektedir⁴³. Varsayıma karşı aksini ispat faaliyeti de yürütülemeyeceğinden⁴⁴ bu hüküm kanun koyucunun bir kanun yapma tekniği olarak kabul edilmelidir.

Beşinci günden sonra açılan e-tebligatta ise tebligatın açıldığı bilinmemektedir. *Tebligatın açıldığı vakiasının* belirsiz olması sebebiyle varsayım kapsamında değerlendirilemeyecek, kanuni karine kapsamında düşünülmesi gerekecektir. Zira kanuni karine vakıaların biri belirli diğeri belirsiz olduğunda uygulanabilir; *tebligatın ulaştığı vakiası* belirli iken *tebligatın açıldığı vakiası* belirsizdir. Bu noktada karinenin adi karine mi kesin karine mi olduğu (aksinin ispatlanıp ispatlanamayacağı) tartışma konusu olabilir. Ancak kanun koyucunun iradesinin bu ifadeyi kesin karine olarak kurguladığı düşünülecektir. Zira düzenleme, Tebligat Kanunu'ndaki *ittıla olmasa da muhatabın muttali sayıldığı* hükümlerde kullanılan ifade kullanılarak kaleme alınmıştır.

Doktrinde e-tebligatı açan muhatabın bir tebellüğ belgesi⁴⁵ düzenleyebileceği önerilmiştir⁴⁶. Aksi yöndeki⁴⁷ görüşe göre bu çözüm kötü niyetli muhatabın tebliğden kaçınmasına imkan verebilecek, tebligat yapılamayabilecek, elektronik ortamda tebliğden imtina belgelendirilemeyecektir. Aksi yöndeki bu görüşe katılmıyoruz. Zira muhatap e-tebligatı açtıktan sonra belirli bir süre içinde (örneğin 24 saat) tebellüğ belgesi düzenlemez ise bu imtina olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla teknik açıdan tebliğden imtina belgelenebilir. Tebliğden imtina durumunda ise şu yol değerlendirilebilir: Muhatap e-adres açılışında Teb. K. m. 35'e uygun olacak şekilde bir adres gösterir, bu adrese PTT tarafından doğrulama tebligatı yapılır, bu tebligatın yapılmasıyla e-adres aktivasyonu gerçekleşir, tebliğden imtina ettiği tebligat ve hatta beşinci güne kadar açmadığı tebligat bu adrese *hızlı tebligat*⁴⁸ ile yapılır; böylece bu yöntem

---

⁴² TBMM Adalet Komisyonunun 20.01.2010 tarihli tutanağı s. 12 “*NOTERLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ HAKKI DİNÇ - Değerli Başkanım, bu kanunun hazırlanması sırasında alt komisyonda ben de çalışmıştım. Bizim bu Tebligat Yasamızın temelinde, muhataba bizzat tebliğ evrakının ulaşması diye bir sistem benimsenmemiştir. Kural, muhatabın kendisine yapılmasıdır, ancak bunun imkânsız olması hâlinde, bu yasanın diğer maddelerinde de değiştirilmesi düşünülmemeyen diğer maddelerinde hükümler vardır. ... (Devamla) İşte, bu düşünce altında bu madde düzenlenirken ‘Kendi bildirdiği adrese, elektronik adrese düştüğü andan itibaren, onu takip eden en geç üç gün içerisinde öğrenmiş kabul edilir ve tebligat yapılmış sayılır.’ düşüncesiyle düzenlendi...*”

⁴³ Çelik, s. 72.

⁴⁴ Özbay/Çelik, s. 29; Topuz, s. 64.

⁴⁵ “*Alman Usûl Kanunu’nda tebligat, alıcının, kendisine gönderilen belgeyi aldığına dair onayı (teslim alındı kaydı) elektronik yolla geri gönderdiğinde hukuken etki doğurmaktadır.*”, bkz. Akkan, s. 46.

⁴⁶ Akil, s. 254; Özbay, s. 129.

⁴⁷ Konca-Kurt, s. 263.

⁴⁸ “*Hızlı tebligatın postaya verildiği şehir dağıtım alanı içerisinde 1 gün (24 saatte), il sınırları*

e-tebligatın bilgilendirme unsurunun gerçekleşmesi için bir emniyet adımı olarak düşünülebilir. Bu noktada kötü niyetli muhatabın e-tebligatları açmayabileceği ve e-adresi olmasına rağmen kendisine sürekli klasik yolla tebligat yapılacağı ihtimali düşünülse de; kötü niyetli muhatap, bu ihtimalde süreyi en fazla 2 gün uzatabilecektir. Ayrıca kötü niyetli muhatap e-tebligatın görece cüzi masrafı karşısında hızlı tebligatın görece fazla masrafı sorunuyla karşılaşacaktır.

III. MADDE HÜKMÜNE DAİR VERİLEN KARARLAR

Yüksek mahkemelerce verilen kararlardan⁴⁹ özellikle tarafın e-tebligatı açması/okuması üzerine tebliğ tarihinin tartışıldığı kararlar incelenmiştir. Yüksek mahkemelerin yeknesak uygulaması, beşinci günden önce açılmaya/okunmaya önem vermemekte, ulaşma tarihine itibar etmektedir.

Ancak bu noktada Anayasa Mahkemesi (AYM) bir ayırım yapmıştır. Sürelerin tebligata izafe edildiği durumlarda ulaşma tarihine itibar eden mahkeme, sürelerin öğrenmeye izafe edildiği durumda öğrenme tarihine itibar etmiştir. Anayasa Mahkemesine yapılacak bireysel başvuru, ihlale karşı tüketilecek başvuru yolu öngörülmemişse *ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılmalıdır* (6216 S. K. m. 47/5). AYM kararında⁵⁰ başvuru bu gerekçeyle süre aşımı yönünden kabul edilemez bulunmuştur. Mahkeme, söz konusu kararda Yargıtay onama ilamının tarafa e-tebligatla 15.1.2019'da ulaştığını, aynı tarihte muhatap tarafından açıldığını, başvurusunun 15.2.2019'da başvurduğunu, başvurusunun otuz günlük süreyi geçirdiğini belirterek başvuruyu süre aşımı nedeniyle kabul edilemez bulmuştur. Her ne kadar başvuru, tebligatı 20.1.2019'da aldığını beyan etse ve tebligatın yapılmış sayılacağı tarih 21.1.2019 olsa da AYM, bu hususta özel olarak öğrenme tarihine itibar etmiştir.

IV. SÜRELERİN TAYİNİ

Teb. K. m. 7a/4'ün gerekçesinde sürelerin ne zaman başlayacağı örneklenmiştir⁵¹. Gerekçe hükümet tasarısına göre kaleme alındığından

---

içinde kabulden itibaren en geç ertesi gün, iller arasında ise kabulden itibaren en geç 2 gün sonra teslimi esastır.", bkz. (<https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/Tebligat.aspx> Erişim Tarihi: 17.5.2020).

⁴⁹ Yargıtay, 13. HD, E. 2017/3796, K. 2019/12345, T. 10.12.2019; Danıştay 7. Dairesi, E. 2017/2383, K. 2018/78, T. 11.1.2018; Yargıtay 9. HD, E. 2019/3962, K. 2019/16152, T. 18.9.2019; Yargıtay 9. HD, E. 2019/7836, K. 2019/21446, T. 3.12.2019; Anayasa Mahkemesi, E. 2019/144, K. 2019/72, T. 19.9.2019, RG. T. 26.11.2019, S. 30960 (Sinerji).

⁵⁰ Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2019/6266, T. 15.1.2020, RG. T. 4.3.2020, S. 31058.

⁵¹ Teb. K. m. 7a/4'ün gerekçesi: "... Örneğin, elektronik posta 1/12/2009 tarihinde elektronik posta kutusuna ulaşmışsa, bugün hesaba katılmayacak, bugünü takip eden üçüncü günün sonunda, 4/12/2009 tarihi bittiğinde tebligat yapılmış sayılacaktır. Dolayısıyla süre 5/12/2009'da işlemeye başlayacaktır..."

TBMM Adalet Komisyonu görüşmeleri sonrasında ‘üçüncü günün’ ifadesi ‘beşinci günün’ olarak değiştirildiği için gerekçe buna göre yorumlanmalıdır.

İfadenin uyarlanmasıyla 1.1.2020’de ulaşan e-tebligat 6.1.2020 bittiğinde yapılmış sayılacak ve süreler 7.1.2020’den başlayacaktır. Sürelerin başlayacağı tarih 5 gün eklenerek değil, 6 gün eklenerek hesaplanacaktır⁵² zira madde gerekçesinde direkt olarak sürenin başlayacağı tarih örneklenmiştir.

Sürelerin *madde gerekçesine göre* hatalı tayin edildiği kararlar tetkik edilmiştir⁵³. Bu kararlarda ulaşma tarihine beş gün eklenerek süre başlatılmaktadır; ancak altı gün eklenerek başlatılmalıdır. İncelenen kararlarda sürenin bir gün eksik tayin edilmesi sonuca etkili olmadığından hak kaybı yaşanmasa da aksi yönde örnek de mevcuttur⁵⁴.

SONUÇ

Teb. K. m. 7a/4’te yer alan e-tebligatın muhatabın adresine ulaşmasını izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağı ifadesi, tebligatın daha önce açılması durumunda itibar edilecek tebliğ tarihiyle ilgili bir açıklama içermemektedir. Düzenlemenin hazırlık çalışmalarında yer alan ve alt komisyonlarda inceleyen üyelerin ifadelerinden e-tebligatın açılmasının önemli olmadığı, *ulaşma tarihine itibar edilen bir düzenleme amaçlandığı anlaşılmaktadır*.

Yüksek mahkeme kararlarının yeknesak uygulamasında öğrenme tarihine değil, ulaşma tarihine itibar edildiği görülmüştür. Ancak süre tebligata değil de öğrenme mefhumuna izafe edilmişse süre öğrenme tarihinden başlayacaktır.

İncelenen yüksek mahkeme kararlarında süreler *madde gerekçesine göre* 1 gün eksik tayin edilmiştir. E-tebligatın ulaştığı tarihe 5 gün ekleyerek değil, 6 gün ekleyerek sürenin başlayacağı tarih tayin edilmelidir.

“Tebliğat yapılmış sayılır” ifadesi karine ve varsayım bağlamında ele alınmıştır. Deliller kısmında açıklandığı üzere *beşinci günden önce* açılan e-tebligatın açıldığı tarih tespit edilmekte ise de *beşinci günden sonra* açılan e-tebligatın açıldığı tarih tespit edilmemektedir.

Beşinci günden önce açılan e-tebligat açısından bu ifade varsayım olarak değerlendirilmiştir. Zira iki vakıa da belirlidir. Varsayıma karşı aksini ispat faaliyeti yürütülemeyeceğinden ulaşma tarihine itibar edilmelidir. Yüksek mahkeme kararları da bu cihettedir.

---

⁵² Aynı görüşteki yazarlar için bkz. **Acar**, s. 163; **Akkan**, s. 80; **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 78-79; **Ruhi/Ruhi**, s. 54; **Özbay/Yardımcı**, s. 34; **Tüzüner**, s. 145 vd ve 152.

⁵³ İstanbul BAM 2. HD, E. 2017/897, K. 2017/1129, T. 24.10.2017; Yargıtay 9. HD, E. 2019/3962, K. 2019/16152, T. 18.9.2019; Danıştay 4. Dairesi, E. 2018/3416, K. 2018/5405, T. 31.5.2018; Danıştay 7. Dairesi, E. 2017/2383, K. 2018/78, T. 11.1.2018.

⁵⁴ Yargıtay 10. HD., E. 2019/91, K. 2019/825, T. 6.2.2019.

Beşinci günden sonra açılan e-tebligat açısından bu ifade kanuni karine olarak değerlendirilmiştir. Zira iki vakıadan biri, tebligatın yapıldığı vakıası belirsizdir. Bu noktada karinenin adi karine mi kesin karine mi olduğu tartışma konusu olabilir. Ancak kanun koyucunun bu ifadeyi kesin karine olarak kurguladığı değerlendirilmiştir. Zira kanun koyucu, Tebligat Kanunu'ndaki *ittıla olmasa da muhatabın muttali sayılacağı* hükümlerde kullandığı ifadeyi aynen kullanmıştır.

Muhatabın haklı mazereti sebebiyle e-tebligatı süresinde tebliğ alamadığı, ancak tebliğin yapılmış sayıldığı durumlarda geçirilen süreler eski hale getirme kurumuyla canlandırabilecektir. CMK ve HMK'da düzenlenen bu kurumun İYUK'ta uygulanabilirliği tartışmalıdır⁵⁵.

E-tebligat ilkin ihtiyari bir uygulama olarak düzenlendiği için (sermaye şirketleri hariç), bu ihtiyari hali itibarıyla 'bu hızdan, bu kolaylıktan yararlanmak isteyen kişilere belirli periyotlarla elektronik adresini kontrol etme yükümlülüğü' getirilmesi makul görülebilir. Ancak 7101 S. K. ile ülkemizdeki tebligat trafiğinin büyük bir kısmının muhatabı olan kişilere zorunlu tutulması muhtelif sorunları da beraberinde getirebilecektir. Her ne kadar ETY m. 10/1 ve 2'de muhatabın kısa mesaj veya kişisel elektronik posta adresi (e-mail) yoluyla da kendisine e-tebligat ulaştığının bildirimini yapılabileceği düzenlense de bu bildirim yapılamayabileceği ve yapılamamasından ötürü tebligatın geçersiz sayılmayacağı da ETY m. 10/3'te düzenlenmiştir. Öte yandan ETY m. 21/1-c uyarınca e-tebligat adresinin sahibi, kimlik doğrulaması için kullandığı bilgilerini üçüncü kişilerle *paylaşmama* yükümlülüğü altındadır.

Öğretide de önerilen, e-tebligatı alan muhatabın bir tebellüğ belgesi düzenleyebileceği yöntem değerlendirilmiştir. Bu yöntem e-tebligatta bilgilendirme unsuruna hizmet edecek bir emniyet adımı olarak düşünülebilir. Çalışmada bu yöntemin uygulanmasına ilişkin ortaya çıkabilecek sorunlar ve olası çözümleri ele alınmıştır.

KAYNAKÇA

- **Acar, Ayşe Ece**, "*Elektronik Tebligat*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1, 2016, s. 159-174.
- **Akil, Cenk**, "*11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 101, 2012, s. 247-266.
- **Akkan, Mine**, "*Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat*", Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, C. 14, S. 39, 2018, s. 23-89.

---

⁵⁵ İYUK m. 31/1'de eski hale getirme kurumu sayılmadığından HMK'daki eski hale getirme hükümlerinin idari yargılama usulünde uygulanamayacağı kabul edilse de doktrinde aksi görüşte olan yazarlar da vardır, bkz. Dipnot 24.

- **Antalya, O. Gökhan/Topuz, Murat**, Medeni Hukuk (Giriş – Kavramlar – Başlangıç Hükümleri), C. 1, 3. Bası, Ankara 2019.
- **Arslan, Mehmet/Biniş, Mine**, “*Türk Vergi Sisteminde Tebligat ve Elektronik Tebligat*”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, C. 14, S. 1, 2016, s. 300-317.
- **Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim**, Medenî Usul Hukuku, Ankara 2019.
- **Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Üçüncü, Hilal S.**, Tebligat Hukuku, 2. Bası, Ankara 2019.
- **Karafakih, İsmail Hakkı**, “*Vasıtalı Deliller*”, Ord. Prof. Sabri Şakir Ansay’ın Hatırasına Armağan, Ankara 1964, s. 178.
- **Karakaş, Fatma Tülay**, “*Karın Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 62, S. 3, 2013, s. 729-759.
- **Kurt-Konca, Nesibe**, “*Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 114, 2014, s. 239-274.
- **Küçük, Alper Tunga**, “*İcra ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1, 2016, s. 305-329.
- **Oğuzman, M. Kemal/Barlas, Nami**, Medenî Hukuk, İstanbul 2016.
- **Ruhi, Canan/Ruhi, Ahmet Cemal**, Tebligat Hukuku Bilgisi, 5. Bası, Ankara 2019.
- **Topuz, Gökçen**, Medeni Usul Hukukunda Karinelerle İspat, Ankara 2012.
- **Tüzüner, Özlem**, “*Elektronik Tebligatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 4, 2011, s. 139-159.
- **Umar, Bilge/Yılmaz, Ejder**, İspat Yükü, 2. Bası, İstanbul 1980.
- **Usta-Ünlü, Meltem**, Medeni Usul Hukuku’nda Eski Hale Getirme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018.
- **Varol, Asaf/Baştürk, İhsan**, “*Hukuki ve Teknik Boyutuyla Elektronik Tebligat ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 1, 2015, s. 263-278.
- **Yardımcı, Taner Emre**, “*Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 2019, s. 3-38.
- **Çelik, Ferhat**, Boşanma Davalarında İspat ve Deliller, Ankara 2019.
- **Özbay, İbrahim**, “*6099 Sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler*”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 1-2, 2012, s. 115-157.

- **Özbay, İbrahim/Yardımcı, Taner Emre**, Tebligat Hukuku, 2. Bası, Ankara 2020.
- **Özbay, İbrahim/Çelik, Ferhat**, “*Boşanma Davalarında İspat Yükü ve Karineleler*”, Yargıtay Dergisi, C. 44, S. 1, 2018, s. 15-60.